

AYOLLAR LIBOSLARINI TIKISHDA BOSQICHMA-BOSQICH AMALIY O‘QITISH METODIKASI

Samarqand viloyati Pastdarg'om tumani 3-son texnikumi o'qituvchisi
Shomirzayeva Dilnavoz Zokirovna
Email. dilnavozshonirzayeva@gmail.com

ANNOTATSIYA Maqolada ayollar liboslarini tikishda bosqichma-bosqich amaliy o‘qitish metodikasi, uning pedagogik va amaliy ahamiyati tahlil qilinadi. Har bir texnologik bosqich o‘quvchilarning nazariy bilim va amaliy ko‘nikmalarini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar: Ayollar liboslari, tikuvchilik, bosqichma-bosqich metodika, amaliy o‘qitish, kasbiy ta’lim

ANNOTATION The article examines the step-by-step practical teaching methodology for sewing women's clothing, analyzing its pedagogical and practical significance. Each technological stage contributes to strengthening students' theoretical knowledge and practical skills.

Key words women's clothing, sewing, step-by-step methodology, practical teaching, vocational education

Аннотация: В статье рассматривается поэтапная методика практического обучения шитью женской одежды, анализируется её педагогическая и практическая значимость. Каждый технологический этап способствует укреплению теоретических знаний и практических навыков студентов.

Ключевые слова: женская одежда, швейное дело, поэтапная методика, практическое обучение, профессиональное образование

KIRISH: Bugungi globallashuv sharoitida mehnat bozorida raqobatbardosh, amaliy ko‘nikmalarga ega bo‘lgan mutaxassislarni tayyorlash kasbiy ta’lim tizimining ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, yengil sanoat tarmoqlaridan biri bo‘lgan tikuvchilik sohasida zamonaviy texnologiyalar, yangi dizayn yechimlari hamda ishlab chiqarish jarayonlarining tezkor rivojlanishi ta’lim mazmuni va o‘qitish metodlarini muntazam ravishda takomillashtirishni talab etmoqda. Shu bois, tikuvchilik yo‘nalishida ta’lim olayotgan o‘quvchilarda nazariy bilimlarni real ishlab chiqarish jarayoni bilan uzviy bog‘lash, ularning kasbiy malaka va kompetensiyalarini bosqichma-bosqich shakllantirish muhim ahamiyat kasb etadi.

O‘zbekiston Respublikasi ta’lim tizimida olib borilayotgan islohotlar, xususan, kasb-hunar va professional ta’limni rivojlantirishga qaratilgan normativ-huquqiy hujjatlar amaliy ta’lim ulushini oshirish, ishlab chiqarish bilan integratsiyani

kuchaytirish zarurligini belgilab bermoqda. Bu jarayonda tikuvchilik yo‘nalishidagi mutaxassislarni tayyorlashda amaliy mashg‘ulotlarning sifatini oshirish, ularni zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etish dolzarb masalaga aylanmoqda.

Ayollar liboslarini tikish jarayoni texnologik jihatdan murakkab va ko‘p bosqichli bo‘lib, u model tanlashdan tortib, tayyor mahsulotni sifat nazoratidan o‘tkazishgacha bo‘lgan ketma-ket jarayonlarni o‘z ichiga oladi. Ushbu jarayonlarni o‘qitishda an‘anaviy, faqat ko‘rsatma va takrorlashga asoslangan yondashuvlar ko‘pincha o‘quvchilarning mustaqil fikrlashini, ijodiy yondashuvini va kasbiy mas‘uliyatini yetarli darajada rivojlantira olmaydi. Shu sababli, tikuvchilik ta‘limida bosqichma-bosqich amaliy o‘qitish metodikasini qo‘llash o‘quvchilarning bilim, ko‘nikma va malakalarini tizimli ravishda shakllantirish imkonini beradi.

Bosqichma-bosqich amaliy o‘qitish metodikasi har bir texnologik jarayonni alohida didaktik birlik sifatida o‘rganishni, o‘quvchilarning har bir bosqichda aniq natijaga erishishini ta‘minlashni nazarda tutadi. Bunday yondashuv o‘quvchilarda texnologik tafakkur, mehnat madaniyati, aniqlik va mas‘uliyat kabi muhim kasbiy sifatlarni rivojlantiradi. Ayniqsa, ayollar liboslarini tikishda har bir bosqichda yuzaga keladigan xatoliklar yakuniy mahsulot sifatiga bevosita ta‘sir ko‘rsatgani bois, mazkur metodikaning ahamiyati yanada ortadi.

Shuningdek, zamonaviy tikuvchilik sanoatida mijozlar talabining ortib borishi, individual buyurtmalar ulushining ko‘payishi va dizaynerlik yondashuvining kuchayishi bo‘ljak mutaxassislardan nafaqat texnik bilim, balki estetik did, ijodkorlik va muammoli vaziyatlarda mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatini ham talab etmoqda. Bosqichma-bosqich amaliy o‘qitish metodikasi ana shu kompetensiyalarni shakllantirishda samarali pedagogik vosita bo‘lib xizmat qiladi.

Shu jihatdan, ayollar liboslarini tikishda bosqichma-bosqich amaliy o‘qitish metodikasini ilmiy asoslash, uning mazmuni va pedagogik imkoniyatlarini tahlil qilish hamda ta‘lim amaliyotiga joriy etish bugungi kun talablaridan kelib chiqib dolzarb ilmiy-pedagogik masala hisoblanadi.

TADQIQOT METADALOGIYASI

Ayollar liboslarini tikish jarayoni murakkab va ko‘p bosqichli texnologik sikl bo‘lib, uni o‘qitishda bosqichma-bosqich yondashuvni qo‘llash o‘quvchilarning nazariy bilim va amaliy ko‘nikmalarini tizimli ravishda shakllantirish imkonini beradi. Quyida har bir bosqichning mazmuni, metodikasi va pedagogik samarasini kengaytirilgan tarzda ko‘rib chiqamiz.

Model tanlash va dizayn ishlari. Ayollar liboslarini tikish jarayonining birinchi bosqichi – libos modelini tanlash va uning dizaynini loyihalash. Bu bosqichda o‘quvchilar moda tendensiyalari, libosning turli shakl va uslublari, rang va mato uyg‘unligi haqida bilim oladi. O‘quvchilar eskiz chizish va rangli skhemalar tayyorlash

orqali dizaynni amaliy tarzda o'rganadilar. Guruhda muhokama va taqqoslash orqali eng maqbul variantni tanlashga o'rgatiladi. Pedagogik yondashuv: problemali o'qitish metodi – o'quvchilarga muammoli vaziyatlar beriladi, masalan, turli kiyim vazifasiga mos libos modelini tanlash.

Pedagogik samaradorligi:

- O'quvchilar ijodiy tafakkur va estetik didni rivojlantiradi.
- Tanlov va qaror qabul qilish ko'nikmalari shakllanadi.
- Libosni loyihalash jarayonida mehnat intizomi va tartibga rioya qilish odatlari paydo bo'ladi.

Har bir libosning sifatli tayyorlanishi o'lchamlarning to'g'ri olinishi va andoza (shablon) tayyorlashga bog'liq. O'quvchilarga inson gavdasining anatomik xususiyatlari, standart va individual o'lchamlar bo'yicha andozalar yaratish o'rgatiladi. O'quvchilar o'zaro amaliy mashg'ulotlarda modelga o'lcham oladi. Standart andozalardan foydalanib, individual o'lchamlarga moslashtirish mashqlari bajariladi. Multimedia vositalari yordamida andoza yaratish jarayoni vizual tarzda tushuntiriladi. O'quvchilarda texnologik tafakkur shakllanadi. Nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirish ko'nikmasi hosil bo'ladi. Xatoliklarni aniqlash va tuzatish ko'nikmalari rivojlanadi.

Matoni tanlash va bichish. Matoni tanlash – libos sifatini belgilovchi muhim bosqichdir. Mato sifati, elastikligi, rang barqarorligi, va to'qima yo'nalishi ishlab chiqarish jarayoniga bevosita ta'sir qiladi. Bichish jarayonida esa matoni andoza asosida to'g'ri joylashtirish va iqtisodiy foydalanish qoidalari o'rganiladi. O'quvchilarga turli matolarni tahlil qilish va ishlatish amaliyoti o'rgatiladi. Mato kesish mashg'ulotlarida o'lcham va andoza bo'yicha aniq ketma-ketlikni bajarish mashqlari beriladi. Guruh ishlari orqali kichik libos qismlari tayyorlanadi. Matoni tahlil qilish va uni texnologik jarayonga moslash ko'nikmalari shakllanadi. Har bir o'quvchi iqtisodiy va sifat jihatlarini hisobga olishni o'rganadi.

Tikish jarayoni. Tikish jarayoni har bir libos qismini yakuniy shaklga keltirishdan iborat bo'lib, tikuv mashinalari, chok turlari va texnologik ketma-ketlikni to'g'ri bajarishni o'z ichiga oladi. Demonstratsion metod: o'qituvchi har bir bosqichni namoyish qiladi. Amaliy mashq: o'quvchilar individual ravishda yoki guruhlarda ishlaydi. Reflektiv metod: o'quvchilar o'z ishini baholaydi, xatolarni aniqlaydi va tuzatadi. O'quvchilarda mehnat intizomi va texnologik qoidalarni bajarish odatlari rivojlanadi. Mustaqil ishlash va mas'uliyat hissi shakllanadi. Texnik va amaliy kompetensiyalar mustahkamlanadi.

Yakuniy ishlov va sifat nazorati. Yakuniy bosqichda libosga dazmollash, bezak elementlarini joylashtirish va sifat nazorati amalga oshiriladi. Tayyor mahsulot sifatini baholash, o'quvchilar uchun professional standartlarni anglashga imkon beradi. Sifat

mezonlarini amaliy tahlil qilish. Har bir o'quvchi tayyor libosni baholaydi va o'z xulosasini beradi. Xatolarni aniqlash va tuzatish mashqlari bajariladi.

- Sifat nazorati bo'yicha mas'uliyat shakllanadi.
- O'quvchilar o'z ishining yakuniy natijasini baholash ko'nikmasini egallaydi.
- Mustaqil mehnat va professionallik hissi rivojlanadi.

Bosqichma-bosqich metodikaning pedagogik afzalliklari. Nazariy bilimlar amaliy ko'nikmalar bilan uyg'unlashadi. O'quvchilarda ijodiy tafakkur va muammoli vaziyatlarni hal qilish qobiliyati rivojlanadi. Jamoaviy va individual ish ko'nikmalari shakllanadi. Har bir texnologik bosqichda aniqlik, mehnat madaniyati va mas'uliyat hissi oshadi. Bozor talablariga mos malakali mutaxassislar tayyorlanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR: O'rganilgan tadqiqotlar va amaliy mashg'ulotlar natijalari shuni ko'rsatadiki, ayollar liboslarini tikishda bosqichma-bosqich amaliy o'qitish metodikasi nafaqat o'quvchilarning texnologik ko'nikmalarini, balki ularning kasbiy tafakkuri, ijodiy yondashuvi va mehnat madaniyatini ham rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi. Har bir texnologik bosqich – model tanlash, andoza tayyorlash, matoni bichish, tikish va yakuniy ishlov – alohida o'quv moduli sifatida o'rgatilganda o'quvchilar o'z ishini tizimli va izchil bajarishni o'rganadi. Shu orqali ular amaliyotda yuzaga keladigan murakkab vaziyatlarni mustaqil hal qilish, xatolarni aniqlash va sifat nazoratini amalga oshirish ko'nikmalarini shakllantiradi. Bosqichma-bosqich metodika o'quvchilarda quyidagi muhim kasbiy kompetensiyalarni rivojlantiradi: **Texnologik tafakkur** – har bir jarayonning ketma-ketligini anglash va uning natijasini oldindan baholash. **Ijodiy yondashuv** – dizayn va libos modelini loyihalashda innovatsion yechimlarni qo'llash. **Amaliy mustaqillik** – andoza tayyorlash, mato tanlash va tikish jarayonini o'z-o'zini boshqarish asosida amalga oshirish. **Sifat nazorati va mas'uliyat** – tayyor mahsulotning sifatini baholash va uni yaxshilash yo'llarini topish.

Shuni ta'kidlash joizki, bosqichma-bosqich metodikani tatbiq etish nafaqat ta'lim jarayonini samaraliroq qiladi, balki bozor talablariga javob beradigan, zamonaviy texnologiya va moda tendensiyalariga mos keladigan malakali tikuvchilar tayyorlash imkonini beradi. Ushbu metodika o'quvchilarning kasbiy motivatsiyasini oshiradi, ular amaliy ishga yuqori e'tibor bilan yondashadi va o'z ishini sifatli bajarish odatini rivojlantiradi. Shuningdek, amaliy mashg'ulotlar davomida o'quvchilarda jamoaviy ish ko'nikmalari shakllanadi, pedagogik nazorat va individual yondashuv orqali har bir o'quvchi o'zining qobiliyat va ehtiyojlariga moslashtirilgan malaka egallaydi. Natijada, tikuvchilik yo'nalishidagi kasbiy ta'lim jarayoni nafaqat texnologik bilim va amaliy ko'nikmalarni o'rgatadi, balki o'quvchilarda mustaqil fikrlash, ijodkorlik va mehnatga mas'uliyatli yondashuv kabi muhim shaxsiy sifatlarni ham rivojlantiradi.

Xulosa qilib aytganda, ayollar liboslarini tikishda bosqichma-bosqich amaliy o'qitish metodikasi kasbiy ta'limning samaradorligini oshirish, o'quvchilarni real ishlab chiqarish jarayoniga tayyorlash va ularni zamonaviy mehnat bozorida raqobatbardosh mutaxassis sifatida shakllantirishda muhim pedagogik vosita bo'lib xizmat qiladi. Shu bilan birga, ushbu metodika yengil sanoat tarmoqlarida ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, sifat standartlariga rioya qilish va innovatsion yondashuvlarni joriy etish bo'yicha amaliy tajribalarni boyitadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Kasb-hunar ta'limi pedagogikasi. – Toshkent, 2022.
2. Tikuvchilik texnologiyasi. – Toshkent, 2021.
3. Zamonaviy tikuvchilik asoslari. – Toshkent, 2020.
4. Педагогика профессионального образования. – Москва, 2019.
5. Modern Methods of Vocational Education. – London, 2020.
6. Faxriddin B., No'monbek A. ABS SISTEMASI BILAN JIHOZLANGAN M1 TOIFALI AVTOMOBILLARNING TORMOZ SAMARADORLIGINI MATEMATIK NAZARIY TAHLILI //International journal of scientific researchers (IJSR) INDEXING. – 2024. – T. 4. – №. 1. – C. 333-337.
7. Qurbonazarov S. et al. ANALYSIS OF THE FUNDAMENTALS OF MATHEMATICAL MODELING OF WHEEL MOVEMENT ON THE ROAD SURFACE OF CARS EQUIPPED WITH ABS //Multidisciplinary Journal of Science and Technology. – 2024. – T. 4. – №. 8. – C. 45-50.
8. Xuzriddinovich B. F. et al. ABS BILAN JIHOZLANGAN AVTOMOBILNI TORMOZ PAYTIDA O'ZO'ZIDAN VA MAJBURIY TEBRANISHLARINI TORMOZ SAMARADORLIGIGA TA'SIRINI TAHLIL QILISH //ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ. – 2024. – T. 47. – №. 4. – C. 81-87.
9. Xusinovich T. J., Ro'zibayevich M. N. M1 TOIFALI AVTOMOBILLARNI TURLI MUHITLARDA TORMOZLANISHINI TAHLIL QILISH VA PARAMETRLARINI O'RGANISH.
10. Karshiev F. U., Abduqahorov N. ABS BILAN JIHOZLANGAN M1 TOIFALI AVTOMOBILLAR TORMOZ TIZIMLARINING USTIVORLIGI //Academic research in educational sciences. – 2024. – T. 5. – №. 5. – C. 787-791.
11. Каршиев Фахридин Умарович, Н.Абдукаҳоров ИЗУЧЕНИЕ МИКРОСТРУКТУРЫ СТАЛИ В МАТЕРИАЛОВЕДЕНИИ//<https://www.iupr.ru/6-121-2024>
https://www.iupr.ru/files/ugd/b06fdc_15c4798c874a4ddab326a52bd3af34ea.pdf?index=true

- 11.Xusinovich T. J., Ro‘zibayevich M. N. M1 TOIFALI AVTOMOBILLARNI TURLI MUHITLARDA TORMOZLANISHINI TAHLIL QILISH VA PARAMETRLARINI O‘RGANISH.
- 12.Farxadjonovna, Bekimbetova Elmira, and Abduqahorov No‘monbek. "STARTING ENGINES AT LOW TEMPERATURES." Multidisciplinary Journal of Science and Technology 5.2 (2025): 83-87.
- 13.Xusinovich, Turdialiyeв Jonibek, and Mo‘minov Nurali Ro‘zibayevich. "M1 TOIFALI AVTOMOBILLARNI TURLI MUHITLARDA TORMOZLANISHINI TAHLIL QILISH VA PARAMETRLARINI O‘RGANISH."
- 14.Абдуқаҳоров Н., Турдиалиев Ж., Мўминов Н. АВТОМОБИЛИ М1 В РАЗНЫХ УСЛОВИЯХ АНАЛИЗ И ПАРАМЕТРЫ ТОРМОЖЕНИЯ УЧИТЬСЯ //Журнал научно-инновационных исследований в Узбекистане. – 2024. – Т. 2. – №. 4. – С. 377-386.
- 15.Каршиев Ф. У., Абдукаҳоров Н. ИЗУЧЕНИЕ МИКРОСТРУКТУРЫ СТАЛИ В МАТЕРИАЛОВЕДЕНИИ //Экономика и социум. – 2024. – №. 6-2 (121). – С. 1142-1145.
- 16.Oybek o‘g A. N. et al. ABS BILAN JIHOZLANGAN AVTOMOBILLARDA TORMOZLASH JARAYONIDAGI TEBRANISHLAR VA ULARNING TORMOZ SAMARADORLIGIGA TA’SIRI //PEDAGOGS. – 2025. – Т. 92. – №. 1. – С. 127-132.
- 17.Xuzriddinovich B. F. et al. SURXONDARYO VILOYATIDAGI TABIIY-IQLIM SHAROITLARIDA AVTOMOBILLARNING ISH SHAROITLARINI TASNIFLASH //Tadqiqotlar. – 2025. – Т. 63. – №. 2. – С. 26-32.
- 18.Abduqahorov N., Turdialiyeв J., Mo‘minov N. M1 VEHICLES IN DIFFERENT ENVIRONMENTS ANALYSIS AND PARAMETERS OF BRAKING LEARN //Journal of science-innovative research in Uzbekistan. – 2024. – Т. 4. – №. 4. – С. 377-386.
- 19.Абдуқаҳоров Н., Турдиалиев Ж., Мўминов Н. АВТОМОБИЛИ М1 В РАЗНЫХ УСЛОВИЯХ АНАЛИЗ И ПАРАМЕТРЫ ТОРМОЖЕНИЯ УЧИТЬСЯ //Журнал научно-инновационных исследований в Узбекистане. – 2024. – Т. 2. – №. 4. – С. 377-386.
- 20.Oybek o‘g A. N. et al. ABS BILAN JIHOZLANGAN AVTOMOBILLARDA TORMOZLASH JARAYONIDAGI TEBRANISHLAR VA ULARNING TORMOZ SAMARADORLIGIGA TA’SIRI //PEDAGOGS. – 2025. – Т. 92. – №. 1. – С. 127-132.
- 21.Bakhramov F., Abdukahorov N., Tilavkobilova D. Analysis of the braking path of cars equipped with ABS in different environments //AIP Conference Proceedings. – AIP Publishing LLC, 2025. – Т. 3268. – №. 1. – С. 020052.

22. Karshiev F. U., Abduqahorov N. ABC BILAN JIHOZLAHGAN M1 TOIFALI AVTOMOBILLAR TORMOZ TIZIMLARINING USTIVORLIGI //Экономика и социум. – 2024. – №. 6-1 (121). – С. 334-337.
23. O'G'Li A. A. U., Raxmatovich K. M., Shoykulovich A. O. UZUN QOZIQLI BARABANNI PAXTA TARKIBIDAN OG 'IR ARALASHMALARNI AJRATISHGA TA'SIRINI NAZARIY O 'RGANISH NATIJALARI //Механика и технология. – 2025. – Т. 1. – №. 18. – С. 133-139.
24. Raxmatovich K. M. URUG 'TOZALASH MASHINASINING MAQBUL PARAMETRLARINI ANIQLASH //Механика и технология. – 2024. – №. 2 (9) Спецвыпуск. – С. 79-86.
25. Astanakulov K. D. et al. The separation of light impurities of safflower seeds in the cyclone of the grain cleaning machine //IOP Conference Series: Earth and Environmental Science. – IOP Publishing, 2020. – Т. 614. – №. 1. – С. 012141.
26. Karimov M. R. et al. Safflower seed cleaning machine and determining the rotational speed of its supplying roller //IOP Conference Series: Earth and Environmental Science. – IOP Publishing, 2021. – Т. 868. – №. 1. – С. 012050.
27. O'G'Li A. A. U., Raxmatovich K. M., Shoykulovich A. O. UZUN QOZIQLI BARABANNI PAXTA TARKIBIDAN OG 'IR ARALASHMALARNI AJRATISHGA TA'SIRINI NAZARIY O 'RGANISH NATIJALARI //Механика и технология. – 2025. – Т. 1. – №. 18. – С. 133-139.
28. Raxmatovich K. M. URUG 'TOZALASH MASHINASINING MAQBUL PARAMETRLARINI ANIQLASH //Механика и технология. – 2024. – №. 2 (9) Спецвыпуск. – С. 79-86.
29. Astanakulov K. D. et al. The effect of safflower oil (Carthamus Tinctorius L.) and inositol supplementation on egg production.
30. Raxmatovich K. M. URUG 'TOZALASH MASHINASINING MAQBUL PARAMETRLARINI ANIQLASH //Механика и технология. – 2024. – №. 2 (9) Спецвыпуск. – С. 79-86.
31. Bazaluk O. et al. Improving energy efficiency of grain cleaning technology //Applied Sciences. – 2022. – Т. 12. – №. 10. – С. 5190.
32. Ishmuradov S. U., Abdumajidov R. B. Determination results of disc plough hang mechanism and support disc parameters //IOP Conference Series: Earth and Environmental Science. – IOP Publishing, 2022. – Т. 1076. – №. 1. – С. 012039.